

ΝΕΟΣ
ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΙ ΕΘΝΙΚΩΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΙ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

LIBRAIRIE ET IMPRIMERIE

CI-DEVANT

E. J. BRILL.

LEIDE — 1904.

Ε.γ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Gabriel Millet La collection Chrétienne et Byzantine des hautes études. Paris. Ernest Leroux éditeur, 1903. Εἰς 2ον σ. 94.

Ἡ ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ἀνωτέρων σπουδῶν ἐν Παρισίοις συλλογὴ χριστιανικῶν καὶ βυζαντιακῶν πανομοιοτύπων καὶ εἰκόνων, ἧς πρόκειται ἡμῖν ἐνταῦθα ὁ κατάλογος, ἔχει βραχὺν τὸν βίον Ὁ κ. Millet, ὅστις προτάσσει τοῦ καταλόγου τούτου τὴν ἱστορίαν τῆς συλλογῆς, ἀφηγῆται πῶς αὐτὴ ἐγεννήθη ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι περὶ τὴν βυζαντιακὴν τέχνην μελετῶν αὐτοῦ καὶ πῶς ἔπειτα τὸ ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Yrgerman ἐκτελισθέντων ἀντιγράφων τῶν ἐν Μυστρᾷ τοιχογραφῶν καὶ ψηφιδωτῶν προκληθὲν ἐνδιαφέρον συνετέλεσεν, ὅπως περὶ τὸν πυρῆνα ἐκείνον περισυναχθῇ σειρά ὅλη ἀπεικονισμάτων καὶ πανομοιοτύπων, φωτογραφῶν καὶ σχεδιαγραφημάτων, εἰς ᾧ προστέθησαν γύψινα ἔκμαγεία παντοίων καλλιτεχνημάτων.

Σκοπὸς δὲ τῆς οὕτως ὑπ' ὀλίγων φίλων τῆς χριστιανικῆς τέχνης καὶ τοῦ βυζαντιακοῦ κόσμου ἰδρυθείσης καὶ κατὰ μικρὸν δημοσίας ἀπεβάσεως συλλογῆς εἶναι νὰ γείνη τοῦτο μὲν ὄργανον ἐρευνῶν τῶν ἱστοριοδιφῶν, δυναμένων ἐν αὐτῇ νὰ μελετῶσι τάνεκδοτα μνημεῖα πρὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν, τοῦτο δὲ ταμεῖον, ἐν ᾧ τάποτυπα τῶν μνημείων περισυνειλεγμένα θὰ δύνανται νὰ χρησιμεύωσι καὶ μετὰ τὴν ἐκδοσιν αὐτῶν πρὸς ἐξέλεγχιν καὶ ἀντιβολήν. Ἀλλὰ καὶ διεθνῆς χρησιμότης ἀπεφασίσθη εὐθύς. Ἐξ ἀρχῆς νὰ προσδοθῇ εἰς τὴν συλλογὴν διὰ τῆς ἐπὶ πληρωμῇ ἀποστολῆς ἢ ἀνταλλαγῆς τῶν ἐν αὐτῇ τεθησαυρισμένων φωτογραφῶν καὶ ἐκμαγείων. Διὰ δὲ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ καταλόγου τῆς συλλογῆς καὶ τῶν συμπληρωμάτων αὐτοῦ σκοπεῖται νὰ χρησιμεύσῃ ἡ συλλογὴ αὕτη καὶ ὡς κέντρον ἀμοιβαίων συνειρησῶν καὶ πληροφοριῶν τῶν περὶ τὴν χριστιανικὴν τέχνην καὶ τὰ βυζαντιακὰ πράγματα διατριβόντων. Τέλος δὲ καὶ ὡς ἐντευκτήριον τῶν ἐρευνητῶν καθ' ὠρισμένας ὥρας τῆς ἐβδομάδος προωρίσθησαν αἱ αἰθούσαι, ἐν αἷς ἐξετίθη ἡ συλλογὴ, ἐν αἷς ὁ κ. Millet ἀνέλαβε νὰ παρέχῃ τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας εἰς τοὺς μελετητὰς καὶ νὰ ποδηγετῇ αὐτοὺς εἰς τὰς ἐπιχειρουμένας ἐρεύνας, βοηθουμένους καὶ ὑπὸ τῶν κατὰ μικρὸν περισυλλεγομένων εἰδικῶν βιβλίων.

Ἡ συλλογὴ ἀπέβη οὕτω ταχέως ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἱκανῶς πλούσια. Καθ' ὃν χρόνον ἐξετυπώθη τὸ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν βιβλίον ἐκέσμου ἤδη αὐτὴν τετρακόσια σχεδιάσματα, ἑκατὸν ἑνδεκα ὕδατογραφίαι ἢ

έλαιογραφικά αντίγραφα, εκμαγεία τετραχρυσίων νομισμάτων και υπέρ-
 έκεινα και εξήκοντα χαλκουργημάτων ή έλεφαντουργημάτων και περί-
 που τετραχιςχίλιαι και πενταχόσιαι φωτογραφίαι.

Ὁ δὲ προκείμενος κατάλογος περιλαμβάνει υπέρδιςχιλίας φωτο-
 γραφίας μετὰ τῆς δηλώσεως τοῦ ἀντικειμένου ὅπερ παριστάνουσι, τοῦ
 τόπου ὅθεν ἐλήφθησαν καὶ τοῦ ἔτους καθ' ὃ κατασκευάσθησαν. Ση-
 μιοῦται δὲ, ὅτι ὁ θέλων νὰ λάβῃ ἀντίτυπα τῶν φωτογραφιῶν δύνα-
 ται νὰποταθῇ εἰς αὐτὸν τὸν κ. M. Gabriel Millet, mattre de con-
 férences, à l'École des hautes études, à la Sorbonne, Paris.
 Ἄλλὰ παρατίθεται ἐκάστοτε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς ἢ τοῦ σωμα-
 τείου, εἰς ὃ ἀνήκει ἡ φωτογραφία ὡς πνευματικὴ ἰδιοκτησία, ἀπα-
 γορευομένης ῥητῶς τῆς δημοσιεύσεως τῆς στελλομένης φωτογραφίας
 ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ κυρίου τοῦ πρωτοτύπου αὐτῆς, ἣν ἄλλως προσ-
 φέρεται εὐμενῶς νὰ ζητήσῃ ὁ κ. Millet.

Εἶνε δὲ πλουσιώτατος ὁ ἀμνητὸς, ὃν παρέχουσιν αἱ ἐν τῷ καταλόγῳ
 περιλαμβανόμεναι φωτογραφίαι ὑπὸ τε τὴν ἔποψιν τῆς προελεύσεως καὶ
 τῶν ἀπεικονιζομένων ἀντικειμένων. Ἀρχιτεκτονικὰ μνημεῖα, μικροτε-
 χνήματα, ψηφιδωτὰ, ἀρχικὰ γράμματα, εἰκόνες χειρογράφων, πανο-
 μοιότυπα σελίδων κωδίκων ἐξ Ἀθηνῶν, Δαφνίου, Ὁσίου Λουκά, Πε-
 λοποννήσου, Κωνσταντινουπόλεως, Θράκης, Μακεδονίας, Τραπεζοῦν-
 τος καὶ τῆς λοιπῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Παλαιστίνης, Παρισίων, Βερο-
 λίνου, Ἰταλίας, Ἰστρίας, Δαλματίας, Ἰσπανίας ἀποτελοῦσιν αὐτό-
 χρημα θησαυρὸν χριστιανικῆς καὶ βυζαντιακῆς εἰκονολογίας. Ἐξαιρέ-
 τως δὲ καμπληθεῖς καὶ ἀξίαι λόγου εἶνε αἱ φωτογραφίαι ἐκ τοῦ Ἁγίου
 Ὄρους, τοῦ Σινᾶ, τοῦ Δαφνίου καὶ τοῦ Μυστρᾶ. Ἰδίαν δὲ ὄσιρὴν
 πολυτιμοτάτην ἀποτελοῦσιν υπέρδιςχόσιαι ἱστορικαὶ εἰκόνες ἐκ τοῦ
 πλουσίως διακεκοσμημένου Μαδριτείου κώδικος τοῦ Βυζαντινοῦ χρο-
 νογράφου Ἰωάννου Σκυλίτζη, αἵτινες μέλλουσι νὰποτελέσωσιν ἴδιον
 λέκωμα μεγίστην ἔχον σημασίαν διὰ τὴν γνώσιν τῆς βυζαντιακῆς
 εἰκονολογίας καὶ ἐνδυμασιολογίας. Μεταξὺ δὲ τῶν εἰκόνων τούτων
 οὐκ ὀλίγαι ἀναφέρονται εἰς συμβάντα τῆς βασιλείας Νικηφόρου τοῦ
 Φωκά καὶ παριστάνουσιν αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα, οὗ ἡ εἰκὼν πρέπει
 νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰς ὑπ' ἐμοῦ ἐν σ. 57 κ. ε. τοῦ Νέου Ἑλλη-
 νομνήμονος ἐκδοθείσας. Τέλος δὲ ἰδίας μνείας εἶνε ἀξίαι αἱ φωτογρα-

φίαι αἱ εἰλημμένοιαι ἐξ ἑλληνικῶν κωδικῶν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ταυρίνου τῷ 1901, δύο ἔτη πρὸ τῆς μοιραίας πυρκαϊᾶς.

Κατὰ ταῦτα τὰ ἐπιτευχθέντα ἐντὸς χρόνου βραχυτάτου εἶνε πολὺ τι πλέον ἢ εὐδαιμόνος ἀπαρχὴ ἐγχειρήματος, εἰς ὃ πάντες οἱ φίλοι τῆς χριστιανικῆς τέχνης καὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ ὀφείλουσι νὰ εὐχρηθῶσιν ἀπὸ μέσης καρδίας πλήρη ἐπιτυχίαν.

A. Debidour Le général Fabvier, sa vie militaire et politique. Avec un portrait en héliogravure. Paris. Librairie Plon. 1904. Εἰς 8ον. σ. III, 520.

Οὔτε τὴν ἀνάλυσιν τῆς σπουδαίας ταύτης συγγραφῆς, ἣν ἄλλως διὰ μακρῶν ἐπεχείρησαν δύο ἤδη ἑλληνικά φύλλα, τὸ Ἄστυ καὶ ἡ Νεῖα Ἡμέρα, οὔτε κἀν ἐκτενῆ αὐτῆς βιβλιοκρισίαν ἐπιβάλλομαι νὰ γράψω ἐνταῦθα. Θεωρῶ δ' ἀπλῶς καθῆκον νὰγγεῖλω βραχίως καὶ διὰ τοῦ Νέου Ἑλληνομνημονος τὴν ἐκδοσιν τοῦ περισπουδάστου τούτου ἔργου, δι' οὗ ἱστορικός πεπειραμένος, οἷος ὁ κ. Debidour, μετὰ μακρὰς ἐρεῦνας ἀνέλαβε νὰ ἐξεικονίσῃ τὸν βίον ἀνδρὸς, ὅστις εἶνε οὐχ ἥττον προσφιλες εἰς τοὺς Ἕλληνας ἢ εἰς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ Γάλλους. Ὅρθως ὁ συγγραφεὺς λέγει προλογιζόμενος· « Προτίθεμαι νὰ διαγράψω ἐν λεπτομερείᾳ τὸν στρατιωτικὸν καὶ πολιτικὸν βίον ἀνδρὸς μεγαθύμου, οὗ τὸ ὄνομα, δημοκρηδὲς ὄν καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην πρὸ ἐβδομηκοντα καὶ πέντε ἐτῶν, δὲν εἶνε ἱκανῶς γνωστὸν ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς ἡμέραις ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι. Ὁ στρατηγὸς Φαβιέρος, στρατιώτης ἥρωικός, ἀλλ' ἀφανῆς, τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας, ἀπίθη περιφανῆς ἔνεκα τοῦ νομοταχοῦς θάρρους, μεθ' οὗ ὑπερημύνθη τῶν δημοσίων ἐλευθεριῶν ἐπὶ τῆς παλινρθώσεως, καὶ ἰδίως ἔνεκα τῆς ἱπποτικῆς συνδρομῆς ἣν παρέσχεν ὡς ἰθελοντῆς εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. Αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ ἃς ἤρξεν ἐπὶ τῆς μοναρχίας τοῦ Ἰουλίου καὶ ἡ βουλευτικὴ δρᾶσις ἣτις ἐπεφυλάχθη αὐτῷ κατὰ τὸ γῆρας δὲν ἤγαγον εἰς ἐκπτώσιν τῆς μεγάλης αὐτοῦ φήμης. Καὶ δὲν ὑπῆρξε μὲν στρατηγὸς δαιμόνιος καὶ ὑπέροχος, οὐδὲ ρήτωρ ὑψιπέτης, ἀλλ' ὑπῆρξε τοῦλάχιστον ἡ ἀγνωσύμη ἐνσάρκωσις τῆς γαλλικῆς φιλοπατρίας καὶ τιμῆς. Ἡ δ' ἐπισταμένη μελέτη, ἣν ἀφιερῶναι εἰς αὐτὸν, εἶνε ὀφειλόμενον δείγμα σεβασμοῦ, δι' οὗ γεραίρω τὴν μνήμην αὐτοῦ. Εἴθε δὲ νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς δίδαγμα βῶστικὸν καὶ γόνιμον εἰς τὴν παροῦσαν γενεάν ».